

sožgati. Pozneje ko so se že gosence po drevji razkropile, ti spet figo kažejo.

5. Še eno gosenco ti imam imenovati, ki jo zaleže tista metuljka, ki jo imenujemo gërbo ali pojadačo (Frost-Nachtschmetterling). Ker je sila majhna, komaj za las debela, jo je težko zapaziti in pokončati, čeravno je zelo škodljiva. Zato je treba nje naturo poznati in že metuljki braniti, da ne zleze na drevó. Metulj (on) rujavo-sivkast s črnimi prečicami po tankem životu, mesca listopada, ali če ni prav zelo mrzlo, tudi še mesca grudna (decembra) zvečer o mraku krog drevja leta; ona pa nima perutic, torej ne more letati, zatega voljo le leze na drevje, kjer napravi zalego majhnih jajčic, da jih komaj vidiš. Gosenci, kakor žima debela, zelena, začne iz jajčic lesti in škodo delati, koj ko na spomlad začne gorko prihajati. Kadar gosence večje zrastejo, se po drevesih lahko najdejo, zlasti, če cvetje pregledaš, s kterega se lahko oberejo, ako ni drevje previsoko; pod takimi je treba, ako se potresti dajo, rijuhe pogerniti, da na-nje popadajo in se potem pomoré. To se dá zjutraj in sicer le v prvi polovici vélikega travna najbolj storiti. Ker pa ni moč vseh dreves tresti, je najboljše metuljkam po življenji streči, preden jajčica leči začnejo — od mesca listopada naprej, in sicer takole: iz slame se omela naredé in ž njimi se drevesa okrog debel, 2 ali 3 čevlje od tal, tako ovežejo, da konci slame proti zemlji molé in je slama kakor streha okoli drevesa. Ko je to pri vseh drevesih na vertu storjeno, se mora vsako jutro po slami pregledovati in metuljke pomoriti, ki na slami in med slamo sedijo. Ker vsaka ona več kot 200 jajčic zaleže, iz kterih se spomladi gosence izvalijo, je očitno, da tako pokončevanje metuljk je drevesom velika dobrota.

(Konec sledi.)

Cesarska postava zastran mere in vage na Krajskem.

Da se po vsem cesarstvu sčasoma edina postavna mera in vaga upelje in odpravi v vsakem kotu navadna posebna mera in vaga, ktera dela le zmešnjave, da človek, kdor kaj kupi, ne vé koliko ta ali una mera in vaga ima, se preklicuje po vseh cesarskih deželah stara deželna šega in zapoveduje, da se povsod ima edina mera in vaga veljati.

Tako veléva tudi cesarska postava od 13. dec. l. l., razglašena v krajskem dežel. zakoniku od 12. febr. l. l., da od prihodnjega novega leta ima tudi na Krajskem veljati le dunajska (doljno-estrajna) mera in vaga. Po ti estrajski meri se imajo prerajati dosedaj na Krajskem navadne, tedaj v Poljanah in Černomlji navadno vedro, ki derži le 15 estraj. bokalov, — v Kočevji, Černomlji in Trebnjem navadno po 20 bokal., — v Černomlji in Trebnjem navadno po 30 bokal., — v Kostanjevici in Trebnjem navadno po 32 bok., — v Vipavi navadni kvinč po 60 bokal. in čuber po 50 bok. ob novem letu pridejo ob veljavo. Kakor ima od novega leta naprej za edino postavno mero tekočih reči veljati le estrajsko vedro s 40 bokali, tako tudi le estrajski vagán (mecen), dunajski seženj (dunajska klafta), dunajski vatel, dunajski cent in funt.

Národní običaji.

Poletne šege Slovincov takraj in unkraj Mure.

K mladoletnim šegam še moram pristaviti, da na pustni dan so nekda tudi ruso in medveda gonili.

Ruso nam je že v „Novicah“ popisal gosp. Terstenjak. Ruso tudi gonijo Slovaci in Polaci. Tudi medveda. Obleče se mladeneč močan v medvedovo kožo, ali pa, kadar te ni, v narobe obrnjen kožuh. V lapah derží kij in po ulicah skače sedaj po dveh, sedaj pa po štirih

nogah. Pred njim gode mladeneč, kterega za „godoljuba“ imajo. Ko truma na konec vesi pride, se medved hitro skrije, ker drugači bi ga palošnjak zaklal. Palošnjak ima paloš (sekiro) in ker se mu medved je skril, začne led sekati. Otroci pa pojejo: „Prošlo je medvedovo, došlo bode Jurjevo. Po potokih curilo, po bregih zelenilo, oj, veselo bo!“

Vse te igre Slovakov, Polakov in Slovincov opominjajo na paganske čase, v kterih so spremene letnih dob javno v igrah predstavljali. Bral sem, da tudi Danci to igro poznajo, in da se voditelj majalnega praznika velí: „gadebasse“, to je: ulični medved, „Gassenbär“.

Na Jurjevo kurijo kres, kteremu veliko moč pripisujejo. Zgodaj na Jurjevo trobijo hišne gospodinje v rogove, da bi bajance (copernice) odgnale, hlapci pa z biči pokajo.

Poleg Jurjevega kresa napravijo otroci si križ in na njega obesijo goveje rogove, in prasca gonijo. Tudi Slovaci prasca gonijo, vendar ne tako kakor slovenski pastirji. Napravijo si naši pastirji gredice in po njih nasejajo vsakojakega semena. Eden pa je prasec ali meresec in jim hoče gredice izruvati. Vendar mu ne dopustijo tega in ga spodijo v šumo (boršt). Po nemških mestih na Štajarskem sem vidil otroke igrati „Saunigeln“, ktera je slovaški igri „na prasca“ celó podobna.

Na Florijanovo hodijo odrašeni fantje po vesi že zgodaj in na vsake vrata poterjajo. Dekle jim odprejo, fantje ogenj skrešejo, in v peč zakurijo. Zato jim napravijo deklet cvertja.

Na Duhovo ženejo pastirji celó zgodaj na pašo. Kdor na Duhove (binkuste) najzadnji na pašo prižene, tega imenujejo Lukmana, pasterico pa Lukmanco. Po nemških mestih na Štajarskem se binkoštni zaspanec velí „Pfingst-luken“; brez dvombe je ta beseda iz slovenskega vzeta. Zaspancu kravo opletejo, tudi zaspancu venec iz smrdljivih zeliš napravijo. Kteri pa je prvi na pašo prignal, ta dobi velenjak. Pastirji namreč prihranijo na pašnikih posebno pašo, na ktero pred živine ne spustijo. Le na Duhovo smé tisti, kteri naj prvi na pašo prižene, tam opletano kravičko pasti. Ta prostor imenujejo velenjak.

Bral sem, da nekaj sličnega tudi poznajo severni Nemci. Zaspanca na Duhovo imenujejo „Pfingstschläfer“, pastirja pa, kteri je najbolje pozno na pašo prignal, zovejo „Thauschlepper“.

Ako pa je deklinica bila, ktera je svojo stadico naj prej na pašo prignala, jo vsi častijo in za kraljičico imajo. Lepo jo opletejo in obvežejo s cvetjem in rožami, in na večer svečana domú sprevodijo, okoli nje pevaje in v žveglice piskaje. Taki deklici pravijo: lepa Leksa.

Pri Nemcih tudi opletano deklico vodijo po vesi in jo imenujejo „Maibraut“.

Najsvetejša doba je Ivanje, in kres kuriti je največe veselje. Kres se kuri v čast Kresnikovo ali Kersnikovo. Ljudstvo pravi, da je Kersnik bil v prestarem svetu, ko še je na svetu dosti goščav bilo in muž mogočen vitez. V goščavah je bilo dosti tolovajev in v mužah otrovnih (strupenih) kač, ktere je vse Kresnik postrelal.

Okoli kresa skače veselo malo in veliko. Žene mečejo omej v ogenj. Omej je zel po nemškem „Eisenkraut“. Govorijo pa omej v ogenj metaje: „Naj zgori mi nesreča vsa, kakor omej travica“.

Prevzetni mladenči pa dekleta radi pri kresu z vodo polivajo; zato dekleta, ko h kresu pridejo, najprej gledajo, kje naj bi vodica stala. Vendar dečki so že tako prebrisani, da vse dobro znajo sposkriti in izbrano deklino v hipu z vodo politi. Od take polite dekline pravijo: „Dobila je mivaka za možaka“. Pri Rusih je tudi to polivanje na Ivanjevo v navadi in se velí „kupalo“. Mladenči tudi prek kresa skakajo; nekda so tudi marho (govejo živino) prek ognja gonili.

Vicko Dragan.